

XXVIII JORNADES CIENTÍFIQUES

“El medi ambient amb perspectiva de gènere”

Organitzat i dirigit per:

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

ÍNDEX

I. Resum XXVII Jornades Científiques	pàg. 5
II. Presentació	pàg. 6
III. Justificació	pàg. 7
IV. Acte inaugural	pàg. 8
V. Primera ponència: “Del pati de casa a les prediccions meteorològiques”.	pàg. 9
VI. Segona ponència: “De la formació al liderazgo: viaje a través de la experiencia personal”.	pàg. 10
VII. Tercera ponència: “Descubriendo las científicas en su lucha por el medio ambiente”.	pàg. 11
VIII. Quarta ponència: “Per poder ser allò que no veiem, cal aprendre a mirar millor”.	pàg. 12
IX. Cinquena ponència: “Què vols ser quan siguis gran”.	pàg. 13
X. Taula rodona: “Plàstics: necessitat real?”	pàg. 14
XI. Clausura i entrega de diplomes.	pàg. 15
XII. Annexos	pàg. 16
Annex I: Cartell XXVIII Jornades Científiques Model 1.	pàg. 16
Annex II: Cartell XXVIII Jornades Científiques Model 2.	pàg. 17
Annex III: Programa informatiu XXVIII Jornades Científiques.	pàg. 18

I. Resum XXVIII Jornades Científiques

Data: 12 de novembre de 2020

Lloc: Curs telemàtic

Coordinació i organització

- Equip tècnic de Mare Terra Fundació Mediterrània.
- Universitat Rovira i Virgili.

Direcció del curs

- Dr. Francesc Borrull, Catedràtic en Química Analítica de la URV i Coordinador del Grup de Recerca en Cromatografia i Aplicacions Mediambientals.
- Ángel Juárez Almendros, President de Mare Terra Fundació Mediterrània i Mediterrània Centre d'Iniciatives Ecològiques.

Assistents

Més de cent participants, entre els quals estudiants de diversos centres educatius (majoritàriament de l'Institut Cal·lípolis i l'Institut d'Horticultura i Jardineria), professors i personal docent, responsables i directius de departaments de medi ambient, i persones a títol individual.

Observacions: el preu del curs era de 25 euros, gratuït per a estudiants i persones en situació de desocupació.

Programa del curs

- **8.45h** Registre d'assistents i accés a les Jornades per via telemàtica
- **9.15h** Inauguració del curs
- **9.45h** Presentació dels curs amb Patricia Salas i Judith Salat i amb la col·laboració de Mònica Usart amb el vídeo : “Del pati de casa a les prediccions meteorològiques”
- **10.30h** Ponència: “De la formación al liderazgo: viaje a través de la experiencia personal”, Mónica Montes.
- **11.15h** Pausa
- **11.45h** Ponència: “Descubriendo las científicas en su lucha pro el medio ambiente”, Marta Macho.
- **12.30h** Ponència: “Per poder ser allò que no veiem, al aprendre a mirar millor”, Ariadna Martínez
- **13.15h** Ponència: “Què vols ser quan siguis gran?”, Puri Canals.
- **14.00h** Dinar
- **15.30h** Taula Rodona
- **17.00h** Clausura

II. Presentació

Les oficines de Mare Terra Fundació Mediterrània van acollir la vint-i-vuitena edició de les Jornades Científiques organitzades per la pròpia fundació amb la col·laboració de la Universitat Rovira i Virgili.

Aquest esdeveniment ha comptat amb un gran seguiment un any més. Aquest és un fet a remarcar ja que ens trobem dins de mesures restrictives de mobilitat i de socialització com a conseqüència de la pandèmia pel COVID-19. Així doncs el curs es va tenir que passar del format presencial al telemàtic i tot i això l'assistència va ser molt elevada. Els principals assistents van ser del Cicle Formatiu de Grau superior (CFGS) de Química i Salut Ambiental, CFGS d'Educació i Control Ambiental (Institut d'Horticultura i Jardineria) i CFGS de Salut Ambiental (Institut Cal·lípolis).

Aquest any la temàtica era sobre les dones en el món de la ciència, i més concretament dins del medi ambient. Els curs ha donat a conèixer com podem deixar de banda els estereotips i lluitar per aconseguir el que volem ser i com ho volem fer. L'objectiu ha estat visibilitzar la importància de lluitar i trencar barreres, sensibilitzant als assistents amb la importància de descobrir-se a un mateix.

Entre totes i tots s'ha contribuït a fer entendre, que la importància entre la cooperació de les persones i la igualtat és l'única via per aconseguir evolucionar en el món científic, un món encara amb moltes desigualtats.

Les diferents ponències han anat a càrrec de:

- Mònica Usart (RAC1/RAC105)
- Mónica Montes (DOW)
- Marta Macho (UPV/EHU)
- Ariadna Martínez (ICFO)
- Puri Canals (MedPAN)

En la taula rodona, on la discussió es fa d'una manera més activa i tothom està convidat a donar la seva opinió, van participar:

- Iolanda Tortajada (URV), com a moderadora
- Noelia Marcuello (SIRUSA)
- Cristina Miret (Port de Tarragona)
- Francesc Borrull (URV)
- Rosa Carbonell (Ensenyament)

Com és habitual la inauguració i la cloenda de les Jornades Científiques, han comptat amb la participació de diverses autoritats:

- Josep Maria Cruset (President del Port de Tarragona)
- Xavier Puig (Tercer Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Tarragona)
- Trinitat Castro (Directora dels Serveis Territorials de Territori i Sostenibilitat)
- Jordi Fortuny (Segon Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Tarragona)

- Iolanda Tortajada (Degana de la Facultat de Lletres de la URV)
- Àngel Juárez (President de Mare Terra Fundació Mediterrània)

Tots els participants han felicitat Mediterrània i la URV pels 28 anys d'esdeveniments i per l'esforç d'aquest any per tal que es continués fent encara que no fos presencial, i s'han mostrat convençuts que es celebraran moltes més edicions.

III. Justificació

Sempre escoltem a parlar de la desigualtat que hi ha al món entre homes i dones. Milers d'històries que han acompanyat, que ens acompanyen i que ens ensenyen quin és el paper clau depenent del gènere: què hem de fer, com hem d'actuar...entre d'altres coses. Uns antecedents que han marcat el camí de la dona i el món científic. Un món que ha patit i encara pateix moltes desigualtats.

La història sempre parla de molts homes que han realitzat grans avenços tan científics com tecnològics, però on estan les dones? Moltes vegades en un segon pla o fins i tot invisibilitzades. El no reconeixement de les aportacions de les dones a la ciència, deixa a la societat només amb una part de la història.

Actualment, podem pensar que la cosa està millor, però encara queda molt camí per recórrer. Una dada que marca aquesta desigualtat és que només 3 de cada 10 investigadors científics de tot el món són dones. I això es deu a que encara troben molts obstacles i barreres en aquest camp.

Un altre fet que remarca aquesta desigualtat és que des de l'any 2015, l'Assemblea General per les Nacions Unides, va proclamar l'11 de febrer com al Dia Internacional de la Nena i la Dona a la ciència, per tal de reconèixer el paper d'aquestes a la ciència al món actual.

Si ens centrem en la dona en relació amb el medi ambient, aquesta figura es devalua com a professional. La societat associa al gènere femení els principals rols de cura i protecció, uns valors associats que generen la creença que per això la dona té un paper clau tant en l'ecologisme com en el medi ambient. Una part no dubtem que potser és real, però aquest fet no té en compte a les dones que es dediquen a aquest camp amb fonament científic.

Una societat no pot progressar si menysprea a una part de la seva població. La creativitat, la intel·ligència i les noves oportunitats lligades a dones científiques i tècniques que lluiten per progressar en les seves àrees de treball, són valors que no podem deixar perdre.

IV. Acte inaugural

L'acte d'inauguració va comptar amb la presència del President de Mare Terra Fundació Mediterrània i Mediterrània-CIE, Ángel Juárez; el tercer Tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Tarragona, Xavier Puig; el President del Port de Tarragona, Josep Maria Cruset; i la Directora dels Serveis Territorials de Territori i Sostenibilitat, Trinitat Castro.

Els quatre representants van tenir el seu torn de paraula que van dedicar a parlar sobre la problemàtica de gènere que encara es troba present a la societat, un tema molt d'actualitat, i la importància de reconèixer la igualtat de les persones per poder seguir-nos desenvolupant i progressant.

També van aprofitar per agrair la presència de tots els assistents i encoratjar-los a aprendre i gaudir al màxim de les jornades, a més de fer referència al prestigi que les Jornades Científiques han aconseguit després de vint-i-vuit anys celebrant-se.

V. Primera ponència: Presentació de les Jornades Científiques

Les Jornades van ser obertes amb un vídeo de la coneguda meteoròloga Mònica Usart sota el títol: “Del pati de casa a les prediccions meteorològiques”.

Vídeo en el que explica el camí que ha seguit des de la seva infantesa fins arribar a on és ara. Una història plena de coses boniques, però també entrebancs personals que li van fer modificar cap a on volia seguir el seu camí. Finalment, va decidir estudiar física gràcies a les estones que passava amb el seu pare i la seva germana mirant el cel, i convertir-se en meteoròloga, una dona sempre respectada en un món d’homes.

Seguint el fil del vídeo, Judith Salat, membre de l’equip organitzador, va fer unes reflexions sobre el que la Mònica havia explicat, ressaltant que és una persona inquieta que intenta difondre el seus coneixements i que fa que la gent l’escolti i la valori per tot el que sap. I a partir d’aquí Judith va desenvolupar la seva presentació al voltant de la idea que les dones al món de la ciència han arribat per quedar-se.

I per finalitzar aquesta part de la ponència, Patricia Salas, també membre de Mare Terra Fundació Mediterrània, va explicar per què es va decidir la temàtica d’aquesta jornada “El medi ambient amb perspectiva de gènere”. Una introducció explicant dues paraules claus que marquen una gran diferència en la societat, sexe i gènere, seguida de la justificació i la importància de tractar el tema del gènere al món científic i en general, a la nostra cultura.

La presentació del curs no podia acabar d’una altra manera que introduint a totes les ponents que parlaran des de les seves experiències personals, passant per la història de les dones en el camp del medi ambient, continuant pels estereotips que existeixen i que marquen les nostres decisions.

VI. Segona ponència: “De la formación al liderazgo: viaje a través de la experiencia personal”.

Mónica Montes, Directora Global dels Negocis d’Adhesius i GPPE&Slurry a Dow.

Va néixer i va estudiar a Oviedo. Allà va cursar els seus estudis d’Enginyeria Química. Al finalitzar va marxar un any a Alemanya per cursar un Màster en Qualitat, Seguretat i Medi Ambient. Una vegada finalitzada la seva experiència a Alemanya, va començar a treballar a Dow ara fa 18 anys. Des de llavors, ha estat a diferent llocs de treball en el que a través de la formació continua, l’adaptabilitat i l’esforç, ha desenvolupat les habilitats claus per a desenvolupar el lloc actual com a Directora Global dels negocis d’Adhesius i GPPE&Slurry.

“Com ens podem obrir un camí laboral a través de la insistència, la constància i l’esforç per arribar a un lloc que no ens imaginàvem”.

Mónica Montes va explicar com va ser la seva evolució, des de que va començar els seus estudis, fins que va arribar a on està ara. Una història que ensenya molts matisos dels diferents avantatges i inconvenients que ens podem trobar nosaltres al llarg del nostre camí. Viatjar a diferents països on la cultura és diferent, o un camí laboral que no ha estat gens fàcil, són adversitats que ens podem trobar com a persones i que varien depenent el nostre gènere.

Si ens centrem en el seu camí dins del món de la Enginyeria Química, una de les seves experiències ens ensenya com aquesta desigualtat de gènere encara està vigent. Hi ha feines que encara busquen perfils d’home o dona, sense importar com és la persona o quins són els seus estudis. Però no per això s’ha de parar de lluitar i no continuar amb el nostre camí.

Una història que va cridar l’atenció de tots i totes les participants, ja que va ser molt propera amb les seves explicacions tant reals.

VII. Tercera ponència. “Descubriendo las científicas en su lucha por el medio ambiente”.

Marta Macho, divulgadora científica i editora del blog “Mujeres con ciencia”, i Doctora en matemàtiques en la UPV/EHU.

Docent a la que li fascinen les matemàtiques i transmetre-les. Des de la docència ha arribat de forma natural a la comunicació científica. Li atrau especialment estar en directe, ja que li agrada veure i interactuar amb les persones a les que es dirigeix, el que succeeix en aquest moment és únic i irrepetible.

Esriptora en molts formats sobre diferents temes relacionats d'alguna manera amb les matemàtiques, la ciència i les dones.

“Reconèixer l’evolució de les dones al món de la ciència, relacionades directament amb el medi ambient”.

Marta ens va donar a conèixer que la ciència no és només d’homes ni de color blanc. Mitjançant la seva ponència va apropar-nos a la diversitat que hi ha dins del món de les ciències relacionades directament amb el medi ambient, fent un recorregut per la història i d’aquesta manera donant a conèixer grans dones que han realitzat descobriments cabdals.

Va ressaltar la necessitat de que un món tant masculí com és el món científic, ha de fer un canvi, i reconèixer totes les aportacions i els avantatges que comporten aquest canvi comporta.

Amb el seu esforç, ens va fer arribar aquest coneixement i a més, va deixar la seva petjada, explicant en què s’ha de basar en una societat per poder progressar: el treball en cooperació.

VIII. Quarta ponència: “Per poder ser allò que no veiem, cal aprendre a mirar millor”.

Ariadna Martínez Marrades, Project Manager a la Unitat de Transferència de Tecnologia de l’Institut de Ciències Fotòniques (ICFO).

Doctorada en Fotònica i apassionada per moltes coses, entre les quals destaquen la justícia de gènere, la comunicació i la gestió de projectes. Ha viscut molts anys a l’estranger, quatre d’ells a Hobart (Tasmània, Austràlia), on va liderar un projecte per la igualtat en el món de la recerca acadèmica, en particular les disciplines STEMM (Science, Technology, Engineering, Maths and Medicine). Recentment ha tornat a Catalunya i actualment treballa com a Project Manager a la unitat de transferència de tecnologia de l’Institut de Ciències Fotòniques (ICFO), promovent l’aplicació de les tecnologies que s’hi desenvolupen en l’àmbit de la salut.

“L’ existència d’estereotips i els efectes que tenen sobre l’elecció del nostre futur des de que som infants”.

Ariadna ens va ensenyar els estereotips que encara romanen en el món de la ciència, fent especial èmfasi en el model que sempre ens ve al cap del científic gran, amb els cabells blanc i totalment sol al laboratori. Un estereotip que exclou les dones i moltes característiques que haurien d’acompanyar a aquest personatge i al món del científic o la científica, valors molts associats que es perden quan ens plantegem aquest camp.

Però no només va fer arribar que aquesta mancança pot fer-nos dubtar del nostre camí, sinó que a més, la desigualtat encara està molt present. La inclusió de gènere com a sentiment o com a societat, és un model que hem de tindre present per treballar-ho i d’aquesta manera lluitar per la desigualtat.

Finalment, Ariadna ens va donar un consell, no hem de deixar-nos emportar pels referents que ens venen marcats per la nostra societat, hem de buscar el nostres propis models per després poder decidir.

IX. Cinquena ponència: “Què vols ser quan siguis gran?”

Puri Canals, Doctorada en Ciències Biològiques i Presidenta del MedPAN.

Llicenciada i doctora en Ciències biològiques per la Universitat de Barcelona. Dedicada a la conservació de la natura i l'ecologisme des de finals dels anys 80. Ha estat presidenta de Lliga per a la Defensa del Patrimoni natural (DEPANA, 1994-2010), Consellera (2000-2008) i Vicepresidenta (2004-2008) de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN). Actualment, i des del 2010, és presidenta de la Xarxa Mediterrània de Gestors d'Àrees Marines Protegides (MedPAN). A més, treballa com a consultora internacional en conservació marina i costera, i és professora associada de Fisiologia a la URV.

Aquest any, ha rebut la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

“Un somni es pot fer realitat amb lluita i sense perjudicis. Seguir el nostre camí, encara que ens trobem moltes traves, és el que ens farà arribar als nostres objectius”.

Puri va explicar part de les seves vivències fent reflexions sobre els condicionants que trobem des de que som infants robant-nos part de la nostra llibertat de decisió. I a mesura que ens anem fent grans i decidim el nostre camí, com ens podem trobar amb mons que encara a dia de avui, es consideren masculins. Aquests mons masculins es caracteritzen per una visió competitiva, de poders, als que s'han de portar cap un món femení, un món més cooperatiu. Per, d'aquesta manera, tots i totes plegades poder progressar cap a una protecció del medi ambient.

Puri, ens va apropar a la importància que tenen les persones que ens anem trobant en el nostre camí. Aprendre, deixar-nos guiar i centrar la nostra energia en la cerca d'alternatives, no de lluites.

La seva ponència acaba amb una dita que reflecteix tot el que volia transmetre: “Si una cosa no funciona, no facis l'esforç per canviar-la, construeix una cosa nova que funcioni”.

X. Taula rodona:

A la taula rodona van participar representants de 4 entitats amb molt de pes dintre de la societat Tarragonina. Noelia Marcuello, cap del Departament d'Enginyeria de SIRUSA; Cristina Miret, responsable de Medi Ambient al Port de Tarragona; Francesc Borrull, Catedràtic de Química Analítica de la URV; i Rosa Carbonell, Coordinadora d'Ensenyaments Professionals en els Serveis Territorials de Tarragona.

La moderació de la taula, va anar a càrrec de Iolanda Tortajada, Degana de la Facultat de Lletres i professora dels Estudis de Comunicació de la URV. I també investigadora del grup de recerca ASTERISC.

Aquesta taula rodona, anava lligada directament a la temàtica realitzada durant tot el matí: “El Medi Ambient amb perspectiva de gènere”, fent especial èmfasi en l'experiència individual de cada participant.

Cristina Miret i Noelia Marcuello, van parlar de la seva experiència en el món laboral, les dues venen de dos entitats en les que la representació masculina és molt elevada. Però que han après que si treballen tots en cooperació, l'equip pot arribar més lluny.

En canvi, Francesc Borrull i Rosa Carbonell, es van centrar en els aspectes acadèmics. Aportant xifres representatives per a les diferents formacions sobre la representació d'homes i dones.

Francesc Borrull, es va centrar en el món acadèmic universitari, on hi ha moltes diferències en depèn quins àmbits, però justament l'àmbit científic és en el que es troba més igualtat.

Rosa Carbonell, en canvi, es va centrar en la vigència dels encara existents estereotips, els quals marquen el camí de molts i moltes alumnes a l'hora de fer la seva tria.

Després de la introducció individual de cada participant, Iolanda Tortajada va donar pas a una ronda de preguntes on va intercalar preguntes preparades per ella mateixa, al voltant de la temàtica tractada, amb consultes dels assistents. Finalment va fer una valoració final de les

converses sorgides a la taula, amb el convenciment que sense la involucració de tots i totes les participants el debat no hauria estat possible.

XI. Clausura i entrega de diplomes

A l'acte de cloenda hi van participar el President de Mare Terra Fundació Mediterrània i Mediterrània-CIE, Ángel Juárez; el Segon tinent d'alcalde, Conseller de Serveis Generals, Govern Obert, Neteja i Banc de la Ciència i el Coneixement, Jordi Fortuny; i la Degana de la Facultat de Lletres i professora dels estudis de comunicació de la URV, i investigadora del grup de recerca ASTERISC, Iolanda Tortajada. Tots ells van fer una petita valoració de com havia anat el curs, i van explicar la importància d'eliminar totes aquelles barreres culturals que no suposin una equitat. Van enaltir l'èxit, un any més, de l'esdeveniment impulsat per Mare Terra Fundació Mediterrània.

Juntament amb la representant de comunicació de Mare Terra Fundació Mediterrània, Núria Folch, va tancar aquesta jornada agraïnt la presència i participació del públic assistent.

XII. Annexos

Annex I: Cartell XXVIII Jornades Científiques Model 1.

XXVIII JORNADES CIENTÍFIQUES

EL MEDI AMBIENT AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

Divulgació per la igualtat en el món de la ciència

12 DE NOVEMBRE DE 2020

De 9 a 14h i de 15:30 a 17h / On-line

Inscripcions obertes fins al 6 de novembre al
977.551.300 o educa@mare-terra.org

 www.mare-terra.org

Organitza:

Col·labora:

Annex II: Cartell XXVIII Jornades Científiques Model 2.

XXVIII JORNADES CIENTÍFIQUES

EL MEDI AMBIENT AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

Divulgació per la igualtat en el món de la ciència

12 DE NOVEMBRE DE 2020

De 9 a 14h i de 15:30 a 17h / On-line

Francesc Borrull (URV)

Puri Canals (MedPAN)

Rosa Carbonell (Ensenyament)

Marta Macho (UPV/EHU)

Noelia Marcuello (SIRUSA)

Ariadna Martínez (ICFO)

Cristina Miret (Port de Tarragona)

Mónica Montes (DOW)

Patricia Salas (Mediterrània)

Judith Salat (Mediterrània)

Iolanda Tortajada (URV)

Mònica Usart (RAC1/RAC105)

Inscripcions obertes fins al 6 de novembre al
977.551.300 o educa@mare-terra.org

www.mare-terra.org

Organitza:

Col·labora:

Annex III: Programa informatiu XXVIII Jornades Científiques.

EL MEDI AMBIENT AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

Programa XXVIII Jornades Científiques

09.00h Registre d'assistents

09.15h Inauguració del curs i presentació de les jornades.

Ángel Juárez (President de Mare Terra), **Josep Maria Cruset** (President del Port de Tarragona), **Xavi Puig** (Conseller de Territori, Sostenibilitat i Seguretat, i Medi ambient) i **Trinitat Castro** (Directora dels Serveis Territorials de Territori i Sostenibilitat).

09.45h Presentació de les Jornades Científiques

Patricia Salas i Judith Salat, responsables de l'àrea d'educació ambiental de Mare Terra Fundació Mediterrània.

Amb la col·laboració de Mònica Usart, llicenciada en física i actual meteoròloga a RAC1 i RAC105.

Vídeo: Del pati de casa a les prediccions meteorològiques.

10.30h De la formación al liderazgo:
viaje a través de la experiencia personal.

Mónica Montes, Directora Global dels Negocis d'Adhesius i GPPE&Slurry en DOW.

11.15h Pausa

11.45h Descubriendo las científicas en su lucha por el medio ambiente.

Marta Macho, divulgador científica i editora del blog "Mujeres con ciencia", i Doctora en matemàtiques en la UPV/EHU.

12.30h Per poder ser allò que no veiem, cal aprendre a mirar millor.

Ariadna Martínez, Project Manager a la Unitat de Transferència de Tecnologia de l'Institut de Ciències Fotòniques (ICFO).

13.15h Què vols ser quan siguis gran?

Puri Canals, Doctora en Ciències Biològiques i Presidenta de MedPAN.

14.00h Dinar

15.30h Taula rodona:

Cristina Miret, Responsable de Medi Ambient al Port de Tarragona.

Noelia Marcuello, cap del Departament d'Enginyeria de SIRUSA

Rosa Carbonell, Coordinadora d'Ensenyaments Professionals en els ST de Tarragona.

Francesc Borrull, Catedràtic de Química Analítica de la URV.

Moderadora: Iolanda Tortajada, Degana de la Facultat de Lletres i professora dels Estudis de Comunicació de la URV. Investigadora del grup de recerca ASTERISC.

17.00h Cloenda

Ángel Juárez (President de Mare Terra), **Jordi Fortuny** (Segon tinent d'alcalde, Conseller de Serveis Generals, Govern Obret, Neteja i Banc de la Ciència i el Coneixement) i **Iolanda Tortajada** (Degana de la Facultat de Lletres i professora dels Estudis de comunicació de la URV i investigadora del grup de recerca ASTERISC).